

ТЫЗЭКЬОТМЭ – ТЫЛЪЭШ!

Адыгэ макъ

Голос адыга

1923-рэ ильесым
гъэтхапэм
къышегъэжъагъэу къыдэкы

№ 97 (22067)

2020-рэ ильэс

БЭРЭСКЭЖЬЙИ
МЭКЬУОГЬУМ и 3

ОСЭ ГЪЭНЭФАГЪЭ ИИЭП
къыхэтутыгъэхэр ыкы
нэмикі къебархэр
тисайт ижүгъотштых
WWW.ADYGVOICE.RU

6 +

Адыгэ Республикэм и Правительствэ игъээзет

Программэм игъэцэктэнкіэ пшъэрьльхэр афишыгъэх

Къэралыгъо программэу
«Къоджэ чыпілхэм
хэхъоныгъэ ашыныр»
зыфиорэм игъэцэклэн
фэгъэхыгъэ зэхэсигъоу
тыгъуасэ щылагъэр
зэрищагъ Адыгэ
Республикэм и Лышъхъэу
Къумпыл Мурат.

Республикэм ипащэ юфтхабзэм
пэублэ псальэ къышыгъиз, къуаджэм
щылакъэ дэлтыр нахыши шыгъэнэмкэ
мэхъанэшко зиэ программэм къыгъе-
нэфэрэ къэгъэлъэгъонхэм акхэзэгъэн
зэрфаэр хигъэунэфыкыгъ.

Гүшүлээ пае, къэралыгъо программэу
«Къоджэ чыпілхэм хэхъоныгъэ ашыныр»
зыфиорэм къыдыхэлтигъэу мы ильесим
инженернэ коммуникациехэр зэ-
тырагъэпсихъэх, социальнэ псэуальхэр
ашых, аш хэхъэх фельдшер-мамыку
Іэзаплэхэр, культурэм иунэхэр, джащ
фэдэу къуаджэм дэс унэгъо ныбжык-
кіхэм ыкы специалистхэм япсэуклэ
амалхэр нахыши ашы.

— Къоджэ чыпілхэм хэхъоныгъэ
ашынымкэ мы программэм амалшы-
хэр къетых. Аш зэрифшьуашу къиз-
фэдгъэфедэн, къуаджэм щылакъэ
дэлтыр нахыши тшынным тыпильын
фае. Аш даклоу къихъащт ильесим
тельтигъэу федеральнэ мылькур
къытлэхъянам фэш нэкъохоным
тыфэхъазырын фае. Аш пае мыгъэ
мы юфшэнэмкэ тикъэгъэлъэгъонхэр
дэгъунхэ фае. Программэм игъэ-
цэклэнкэ итхъухъаагъэр зэкэ игъом
ыкы шэпхъэшүхэм адиштэу зэшот-
хинхэм мэхъанэшко илэн фае, — къы-
хигъэшыгъ Къумпыл Мурат.

Доклад шхъаалэр къышыгъ Адыгейим
мэкъу-мэшымкэ иминистрэу Къуанэ
Анзаур. Аш къизэриуагъэмкэ, зэфэхы-
сыж дэгъухэр зэрлээм ишуагъекэ

Сурэтыр А. Гусевым тырихыгъ.

программэм игъэцэклэн пэуухащт мыль-
коу шхольырым къыфатуулшигъэр
нахыбэ хуугъэ. 2019-рэ ильесим псэ-
олъэ 14-мэ яшын, язэтгээпсихъан
сомэ миллион 92,4-рэ тэфагъэмэ, 2020-
рэ ильесим объект 59-мэ сомэ милли-
он 705,5-рэ апэуагъэхашт.

Программэм хэлэжжэнхэмкэ тхя-
пэхэр шэпхъэшүхэм адиштэу зыгъэхъа-
зырыгъэхэр республикэм имуниципали-
тети 7. Псэуальхэр нахыбэу зы-
щашыгъэрэ Мыекъопэ районыр ары.
Аш иадминистрации ипащэу Олег То-
поровын мы юфшэнэмкэ зэфэхы-
сыжхэр къышыгъэх. Ашынэу щыт
псэолъэ 24-м щыщэу 5-р хязырых.
Псэолъэш юфшэнхэм афэгъэзэгъэ

организациехэу графикым ыуж къин-
нэхэрэм непэ юф адашэ.

Адыгэкъалэ имэрэу Лышхэсэ Махымуд
къызэрэхигъэшыгъэу, сабыибэ зэрэс
унагъохэм атырагошгээ чыгу яххэм
инфраструктурэр ащаагъэпсиг, нэмикі
 псэуальхэр яшын ыпшээкэ зигугу
къэтшыгъэ програмэм къыдыхэлтигъэ.
Культурэм иучреждениеу къуаджэу
Улапэ щашырэм, общественэ чыпілхэм
язэтгээпсихъан альэнэхъоюкэ юфшэн-
ынэр нах агъэлъэшынэу Красногвардей-
скэ районын иадминистрации ипащэхэм
пшъэрьиль афашигъ.

Программэм игъэцэклэнкэ монито-
рингэу зэхажагъэм изэфэхыссыжхэм
къагъэнэфэгъэ гумэкыгъохеми зэхэс-

гъом хэлэжжагъэхэр атегущыагъэх.
Пшъэрьильхэр зэкэ гъэцэклэнхэ ыкы
къаэклэхъэрэ ахьщэр икью гъэфедээзэн
зэрфаэр Къумпыл Мурат къыхигъ-
шыгъ. Муниципалитетхэм ялахэхэм
пшъэрьиль афишыгъэ зээгэйнэгъэхэм
якэтихэн аухынэу, мылькур игъом агъэ-
федэнэу ыкы программэм игъэцэклэн
пэуухащт мылькур чыпіл бюджетхэм
къахажэклынэу.

Шэклогъум ехбулзуу псэуальхэр зэкэ
аухынхэ фае. Аш даклоу 2021-рэ иль-
есимкэ программэм игъэцэклэн фэло-
рышэшт проектихэр муниципалитетхэм
игъом къагъэхъазырхэу аралуагъ.

АР-м и Лышъхъэ
ипресс-къулыкъу.

Тигъэзетеджэ лъаплэхэр!

2020-рэ ильесим иятлонэрэ ильэсныкъо тельтигъэу гъэзетэу «Адыгэ макъэр» къизытхыкы
зыштоигъохэм апае мэкъуогъум и 1-м къышегъэжъагъэу и 10-м нэс фэгъэктэнэгъэ зышилэ
уахътэу Урысаем и Почтэ къегъэнафэ. Аш тэри тыхэлажьэ, а уахътэм къыклоц гъэзетым сомэ
705-кіэ шъуклэтхэн шъульэклышт.

Редакциер.

Къэралыгъо программэхэр къуаджэхэм щапхыращых

1987-рэ ильэсүм унэр ашыгъагь. Проектын игъэцэктэн къыдыхэлтыгээр щизштухынэу рагхуухэхэр мыш фэдээ юфшэнхэс: унашхъэмрэ шхъангуучьэхэмрэ язэблэхүун, инженернэ псэольжэхэр рищэгэнхэр, унэ кыбым, унэ клоцым ягъэцэжын. Чыналъэу мыш кыпэулъыри зэтэргэгээсэхыащ — зызыгчэгээсэхыащ, спортын зызыпылыштхэ, сабийхэр зызыджэгүштхэ чыпэхэр щашыщых.

Федеральнэ, республикэ, чыпэ бюджетхэм къахэхыгъею юфшэнхэм сомэ миллион 43,5-м ехъу апэухьащ. Мы ильэсүм ыклем нэс ахэр къаухынхэу агъенафа.

Мыекъопэ районным ипащэу Олег Топоровым къызэриугъэмкэ, культурэм и Унэ загъэцэкэжырэ нэүж сабий ыкли итэхь 200-м ехъу къызэклолэн альэ-кыщт кружок ыкли клуб 12-мэ юфшэн

лъыпадзэжыащ, ахэм аяшых боксым зызыфагъесэрэ спортивнэ секциемрэ лъэпкэ купитлоу къешъонимрэ театральне къэгъэлэгъонхэмрэ ательятаагъэхэмрэ.

Республикэм и Лышъхэ гъэцэжынхэр зэрэхкохэрэм зышигчээзогъ, анахье ынаэ зытыригъэгъехэр юфшэнхэр шэпхъашуухэм атетэу зэшохыгъэхэм ыкли ахэр зыгъэцаклэхэрэм санитарнэ шапхъехэр зэрээрхажээрэй арых.

«Лъэпкэ проектхэмрэ къэралыгъо программэхэмрэ амал кытаты къалэхэмрэ чылагъохэмрэ аышпсэухэрэм зэфэдэ псэукэ афшыгъэнхэмкэ. Тэтишъэрильхэм аххээ мэхъэнэ ин зиэ мурадхэр зэрифшушуашэм тетэу зэшохыгъэнхэр. Непэ эпидемиологи-емкэ чыпэ кын тит, ау аш къикырэп тыкызызтеуон фау. Муницип-

Мыекъопэ районным икъутырэу Северо-Восточные Сады непэ Къумпыл Мурат Ѣылагъ. Къэралыгъо программэу «Къоджэ псэуплэхэм лъэныкъо зэфэшхъафхэмкэ хэхъоныгъе ягъэшыгъэнэр» зыфиорэм къыдыхэлтыгээр аштүү культурэм и Унэу дэтыр игъэкотыгъэу щагъэцэкэжы.

пальнэ хэбээ къулыкухэмрэ лъэны-
коу тызыдэлажъэхэрэм атегъэпсы-
хээгээ министерствэхэмрэ зэгъусэхэу
зээзгыныгъеу тшыгъэхэм къыдалы-
тэрэ юфшэнхэм язэшохын анаэ
тырагъэтийнэу щит. Зэкэми ашэу ахэр
зыфэгъэхыгъэхэр культурэм, гъэс-
нэгъэм, медицинэм, социальнэ лъэ-
нэхэм афэгъэзэгээ учрежденихэм
яшынрэ ягъэцэкэжынрэ, обществен-
нэ чыпэхэм ыкли щагу клоцхэм

язэтгээпсыхъан», — къыкыигъэтхъыгъ Къумпыл Мурат.

Псэольшыныр зэрэлтынкүатэрэр
къызеплыхъэ нэүж республикэм и
Лышъхэ муниципальнэ псэуплэм ыкли
мэкумэш хызметынкэ министерствэм
ялахжэхэм пшъэрильхэр афишигъэх
федеральнэ къэралыгъо программэхэр
шуагъэ къытэу гъэцэлгээнхэм лы-
пльэнхэмкэ.

АР-м и Лышъхэ ипресс-къулыкъу.

Къулыкъум укноныр ишык-Іэгъэштэп

Урысюем юфшэнхэмкэ и Министерствэ ифедеральнэ учреждениеу «Медико-социальнэ къэушыхъатынхэмкэ буюо Шхъаэу Адыгэ Республикаем (Адыгейм) Ѣылэм» макъэ къызэригъэурэмкэ, непэрэ мафэм къуачлэ ил Урысые Федерацаем и Правительствэ и Унашьюо 2020-рэ ильэсүм имэлэльфэгъу мазэ и 9-м къыдэкыгъеу N 467-рэ зытэу «Сэкъатныгъэ цыфрым зэрилэр къэушыхъатынхэмкэ охтэ гъэнэфагъэ зыпыль шыклем ехыилагъ» зыфиорэм.

Ашт къызэрэлтыгээхэмкэ, 2020-рэ ильэсүм игъэтхэпэ мазэ и 1-м къыщы-
ублагъэу ичъэпигуу мазэ и 1-м нэс сэкъатныгъэ зэрилэм икъэушыхъатын
тефэмэ, ыпэкэ цыфхэм, къэлэцыкъухэри
ащ къыхеубытэх, сэкъатныгъеу ялэр
зыхахъэштгээ купым тетэу ильэснүкъо
пальяр афыльягъэлтэнэу. Ашт пас
медиико-социальнэ къэушыхъатынхэм
къеклонлэнхэр ишыклагъэп.

Джащ фэдэу охтэ гъэнэфагъэ зы-
пыль шыклем къыхеубытэх сэкъатныгъэ
зэрилэр апэрэу къызфаушыхъатын ф-
ехэри — медицинэ организациехэм
къатырэ тхылхэр («088/у» зыфиорэ
шапхъэм тетхэр) ашт пас афэгъэхын-
хэ фас нылэп, медиико-социальнэ къэ-
ушыхъатынхэм ибюо укноныр ишыклагъ-
эп.

Сэнэхъатын къыхэкыгъе уз зиэхэм
е ясэнхъат юфшэн агъэцаклээ шьобж
хэзыхыгъэхэм юф ашлэн зэрамыльз-
кыщтим игъэнэфэн, джащ фэдэу сэ-
нэхъатын къыхэкыгъе уз зиэхэм
е ясэнхъат юфшэн агъэцаклээ шьобж
хэзыхыгъэхэм язэтгээцожын про-

fbmse.ru, Урысюем и Почтэки тхъапэм
тетхагъеу зыфагъэзэн альэкыщт: 385018,
адыгэ Республикэр, къ. Мыеекъуапэ,
ур. Курганиэр, 708 «Г».

Республикэм гъогу тэрэз къизэрэхихыгъэр къэлъэгъуагъ

Адыгэ Республикэм иэкономикэ зыпкь итэу хэхъоныгъэ ышынымкэ Комиссием зэхэсигъоу илагъэм Адыгэим и Лышъхъэу Къумпыл Мурат коронавирусыр къизэтегъэцогъэнэм епхыгъэ юфыгъохэм, медицинэ юфышэхэм ахъщэ тедзэ ятыгъэнымкэ Урысые Федерацием и Президентэу Владимир Путиним пшъэрэльэу къафишыгъэр зэрагъэцакіэрэм шъхъафэу ынаїэ аштыригъетыгъ.

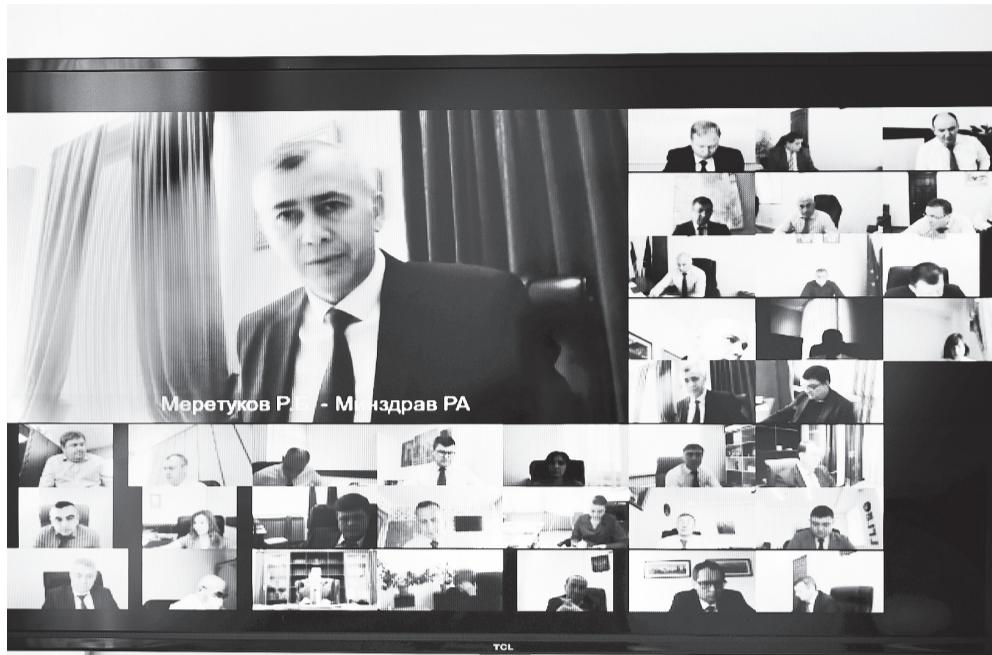
Коронавирусымкэ Республикэм иофхэм язытет зыщыэрэгъэшгээгъэ улпъекүнхэм якіеуххэм зэхэсигъом щатегу щылағъэх. Мы лъэнъыкъомкэ Республикэм гъогу тэрэз къизэрэхихыгъэр ахэм къагъельгъуагъ.

**«Зэпахыр эузым пэуцужсыгъэ-
нимкэ амалэу зэрхъагъэхэм
яшыагъэкэ аш зырамыгъэ-
шиомбгъун альэкігъ. Корона-
вирусыр къизэтэллагъэхэр
къыхэгъэцигъэхэмкэ тест-
хэм яшыагъэ къэкло. Эконо-
микэм зыкъизэрэгъэ-
тижысыщтымрэ юфхэм язы-
тетрэ зэрээхъуллагъэхэм лъы-
пльэгъэн фae. Мыш дэжьым са-
нитар-эпидемиологии шан-
хъэхэр къизэрэдальтэхэрэм
гүнэ лыфыгъэнэм мэхъанэ-**

ихо иI», — хигъэунэфыкыгъ
Къумпыл Мурат.

Адыгэим и Лышъхъэу къизэрэхихыгъэмкэ, юфхэр нэмыкъеу къизэокын зэрильэкъиштэм Республикэр фэхъазырын фае. Коронавирусыр къизэтэллагъэрэ нэбгырэ 580-мэ зыщыэзэштхэ чыпілэхэр Республикэм щагъэхазырыгъэх. Госпиталитлум юф ашэ. Джыри зыгоспиталь Инэм къыщызэуахынэу щыт. Медицинэ юфышэхэу аш щылэхъэштхэр къагъотыгъэх, ахэр зыщыпсэушт чыпілэхэр агъэнэфагъэх. Адыгэкъалэ госпиталь къыщызэуухыгъэнэмкэ амалэу щылэхэр джыдээм зэрагъашлэх.

Адыгэ Республикэм псауныгъэр къэхүүмэгъэнэмкэ иминистрэу Мэрэтикъю Рустем зэхэсигъом къащиифилтэгъэхэрэг, ахэр зыщыпсэушт чыпілэхэр агъэнэфагъэх. Адыгэкъалэ госпиталь къыщызэуухыгъэнэмкэ амалэу щылэхэр джыдээм зэрагъашлэх.

афэхъухэрэ медицинэ юфышэхэм ахъщэ тедзэ ятыгъэнир Урысые Федерацием и Правительствэ ышыгъэ унашьюу № 415-р зытетым щыгъэнэфагъ. Коронавирусыр къизэтэллагъэхэм яэзэрэ медицинэ юфышэхэм ахъщэ тедзэ ятыгъэнир Урысые Федерацием и Правительствэ ышыгъэ унашьюу № 484-р зытетми къыщыдэлтэгъатагъ. Медикхэр юофшэн къэгъэгушу гъэнхэм тэгъэспынхэгъэ унашьюхэр Адыгэ Республикэм щаштағъэх. Гүшүйэм пае, Урысые Федерацием и Правительствэрэ Адыгэ

Республикэм иминистрэхэм я Кабинетрэ яуншъуитлукэ сомэ миллионы 165-рэ хурэ ахъщэ тедзэхэр алеклағъэхъагъэх.

«Зытефэрэ пэпч ахъщэ тедзэхэр Йуклан фae. Ау зэфэдизэу ахэр атебгуащэ хуущтэн», — хигъэунэфыкыгъ Къумпыл Мурат.

Адыгэим и Лышъхъэу пшъэрэль афишигъ цыфхэм ягумэхэм икъоу анаэ атырагъэтинэу, медицинэ юфышэхэм ятхъаусыхэ тхылхэм икъоу ахэпплэнхэу.

Адыгэим ихэбзэ Іэшъхъэтетхэм анахъэу анаїэ зытырагъэтырээр цыфхэм социальнэ Іэпүїгъу ягъэгъотыгъэныр ары

Республикэм иэкономикэ зыпкь итэу хэхъоныгъэ ышынымкэ Комиссием изэхэсигъоу щылағъэм коронавирусым зыниушомбгъурэ лъехъаным цыфхэм социальнэ Іэпүїгъу ягъэгъэн, къэлэцыкъухэр зэрыс унашохэмрэ юфшэнэр зышокодыгъэхэмрэ Іэпүїгъу тедзэ ягъэгъотыгъэн зэрэфаам ыкы нэмыкъ юфыгъохэм щатегу щылағъэх.

Щылэнгъэм чыпілэ къин ригъэуца-
хъэхэм Іэпүїгъу афэхъугъэным мэхъан-
шко зэрил Адыгэим и Лышъхъэу хигъэу-
нэфыкыгъ. Къумпыл Мурат зэхэсигъом
хэлажъэхэрэм агу къызэрэгъэцкыгъэгъэм-
кэ, Урысые Федерацием и Президентэу
Владимир Путиним иунашохъэ зэки
республикэм щагъэцакіх, цыфхэм Іэ-
пүїгъу афэхъугъэнымкэ амал зэфэш-
хъафхэр щызэрхъэх.

ПФР-м Адыгэ Республикэмкэ и Къу-
тамэ ишащэ Къулэ Аскербый къызериуа-
гъэмкэ, къулыкъум иподразделениехэм-
кэ Республикэм лъэу тхылъ 33841-рэ
къылэкъехъагъ ыкы ильэси 3-м къыщегъэ-
жъагъэу ильэс 16-м нэс зыныбжъ къэлэ-
цыкъухэм сомэ мини 10 зырыз ягъэгъ-
нимкэ унашохъэр щаштағъэх. Ахэм сомэ
миллион 522-рэ мин 750-рэ алыкъэшт. Аш
фэдэу къэлэцыкъухэр зиһэхэм ясчетхэм
ахъщэр къархъэу ригъэжъагъ. Сомэ
миллион 466-рэ мин 520-рэ алеклағъэхъ-
гъах. Мэкуогъум и 2-м ехуулэу сомэ
миллион 56-рэ мин 230-рэ зытефэрэ
документхэр агъэхъазыгъэх. Джаш
фэдэу Урысые Федерацием и Президент
и Указ диштэу 2020-рэ ильэсийм имэ-

лъылфэгъу къыщегъэжъагъэу имэхъуогъу нэс ильэси 3-м нэс зыныбжъ къэлэцыкъухэм мазэ къес сомэ мини 5 зырэз ара-
тышт. Гүшүйэм пае, мэхъуогъум и 1-м
ехуулэу лъэу тхылъ 9790-рэ Адыгэим
къащиыгъэхъагъ. Мэлтэгъумрэ жъоны-
гъуакіэмрэ цыфхэм ясчетхэм сомэ
миллиони 104-рэ мин 530-рэ къархъагъ.

Алэрэ сабыир унашохъом къызихъокэ,
ыпекъэ зэрэштыгъэхэм фэдэу, ахъщэ
Іэпүїгъур джыри араты. Джаш фэдэу
Урысые Федерацием и Президентэу
Владимир Путиним иунашохъокэ 2020-рэ
ильэсийм мэхъуогъум и 1-м къыщегъэ-
жъагъэу алэрэ сабыир ынныбжъ ильэсрэ
ныкъорэ охууфэ нэс аш къызэрэдеко-
кылхэрэм пае ахъщэу аратырэ фэ-
дитлукэ нахынбэ ашыгъ. Сомэ 3375-рэ
ар хуущтыгъэхэм, джы сомэ 6751-м
нэсигъ. Республиком ис къэлэцыкъу
907-мэ непэ аш фэдэ ахъщэ Іэпүїгъу
араты.

Адыгэ Республикэм и Лышъхъэу иуна-
шохъокэ Республикэ бюджетын имылтку
щыг унээго заулэм къафишахъэгъэгъ.
Гүшүйэм пае, къэлэцыкъухэр зэрыс, гъот
макэ зиэ унэгъо 10886-мэ зэтыгъо

ахъщэ Іэпүїгъу (сомэ минишрэ сомэ
минитфрэ) аратыгъ. Ильэси 3-м къыщегъэ-
жъагъэу ильэси 7-м нэс зыныбжъхэм
мазэ къес сомэ 4799,5-рэ игъом алекла-
гъэхъэгъэнэмкэ ишыкъэгъэ республике

лажъэхэрэм юофшэн нахь къызэрхы-
лъягъэм епхыгъэу ялэжапкэ ахъщэ
афытырагъэхъуагъ. А гухэльхэм алае
Урысые Федерацием и Правительствэ
иэпэчгэгъэнэ фонд сомэ миллион 18,7-
рэ, республике бюджетын сомэ миллион
11,1-м ехуу къыхъафыкъигъ.

Юофшэн зимиэхэм Іэпүїгъу ягъэгъо-
тыгъэнэмкэ Урысые Федерацием и
Правительствэ хэклипэ заулэм яусагъ.
Адыгэ Республикэм щыпсэхъэрэм юоф-
шэн къафэзэгъотырэ къэралыгъо къу-
лыкъум и Гъэлорышланэ ишащэ Галина
Цыганковам мы лъэнъыкъомкэ республи-

Урысые Федерацием и Президент и Указ диштэу
2020-рэ ильэсийм имэллийфэгъу къыщегъэжъ-
гъэу имэкъуогъу нэс ильэси 3-м нэс зыныбжъ къэлэ-
цыкъухэм мазэ къес сомэ мини 5 зырэз аратышт.

шэпхъэ правовой актхэр агъэхъазыгъ-
гъэх. Лъэу тхылъ 6612-рэ къаалекъэхъагъ.
Адыгэ Республикэм юофшэнэмрэ соци-
альнэ хэхъоныгъээрэмрэ и министрэу
Мырзэ Джанбэц къызериуаагъэмкэ, Урысые
Федерацием и Президент и Указы
мэлтэгъумрэ и 1-м къыщегъэ-
жъагъэу ахъщэ Іэпүїгъу хэр къаратхэу
аудлагъ.

Стационар социальнэ фэло-фашлэхэр
зыгъэцакіэрэ организациехэм ашы-

ликэм амалэу щызэрхъэхэрэм ягугъу
къышыгъ.
Цыфхэм юофшланэ къафэзэгъотырэ
куулыкъум и Гъэлорышланэ муниципальнэ
образованиехэм ашагъэлтэшынэу Адыгэ-
им и Лышъхъэу пшъэрэль афишигъ.
Джаш фэдэу цыфхэм ахъщэ Іэпүїгъу хэр
игъом алекла-гъэхъэгъэнэмкэ дэгэу юф
зэршагъээм фэш Къумпыл Мурат со-
циальнэ лъэнъыкъом щылахъэхэрэм зэ-
рафэрэзэр зэхэсигъом къышыгъ.

Анахъэу зыщаухъумэн фае

Зэпахырэ узэу коронавирусыкэй COVID-19-кэ зэджагъэхэр кызе-жьагъэм кыщыублагъэу хэужыныхъэгъэ уз зиһэхэмкэ ар щынагъо зэрэштыр врачхэм, медицинэм пыль шэнэгъэлэжхэм къаю.

Зэрагжээнэфыгъэмкіэ, аш фэдэү уз гъэтэлгъэ зилем коронавирусыр къызеваллэкіэ, аар къеңгэбэрсыры, вирусыр хагъэкыгъэми, адрам фыримыкхуэй бэрэ къыхэкы. Аш фэш,

инсульт хъугъагъэу е ащ ишынагъо зиlехэр анахъэу мы зэпахырэ узым зыщызыухумэн фаехэм зэраацьщхэр врачхэм емызэшэу къало. Гухэк1ми, мызэу, мыт1оу ар аужырэ мэзэзыт1уми къагъельэгъуагъ.

УФ-м зыхуямынкэ и Министерствэ и го спитальхэм ащицэү, кардиохирургиет иотделение ипащэү, медицинэ шлэнгъехэмкэ кандидатэу Григорий Громыкэ гупчэ гъезтхэм ащиц инсультым ишнагьо зышхъащтыхэм коронавирусым иягъэ зэраригъэкырэм джырблагъэ къыштигушыгай. Аш къизэриорэмкэ, коронавирусыр къизэоплагай э аш хъыльз е хъыльзэдээ ышыгъэм ытхъабыл е ышхъэкуц лъыпцагъэ иуцен ытэвчийт. Ары аш фэдэм инсульт къеоплэним ишнагьо шхъащтыхэм зыккалтын тэрэр. Лъыпцагъэм шхъэку

цым lof езыгъашлэрэ лынгтфэрэ зызэфишлыкIэ, лъыр рымы-клюъэу ар егъаллэ. Ащ тетэү «ишемический» зыфалорэ ин-сультыр цыфым къео.

хыбыз бзылъфыгъэхэм къяулэу ары къызэриуагъэр. Ныбжыкъэхэм лъынтифэ уз горэ къадехъугъэу ялэмэ ары аш ишынаагьо ашъхъащыт зыхъурэр. Джаш фэдэу цыфым янэ, ятэ, янэжь, ятэжь гу-лъынтифэ узхэр ялагъэхэу, инсульт къяолгэгъагъэу щытымэ ежыри ар къеонкъе щынаагьо мэхъу.

Мы уз тхъамыкагьор къеоллэнным ищынальо зышхъащыхэр, гум епхыгъэ уз зиэхэр сидигъоки япсауныгъэ пстэумэ анахъэу фэсакынхэ, врачым дэжь игъом клонхэ фае, уц іэзэгъоу къафыратхыкігъэхэм игъом ямышьомэ хъуштэп. Ахэм тутыныр, шьон пытэхэр къаухъанхэ, япсауныгъэ къызэтезгъэнэшт шапхъэхэр агъэцкіэнхэ фае. Джыдэдэм коронавирус щынальом зызишиуьомбгүрэ уахьтэм анахъэу сакъыныгъэ къызхагъэфэнэры шлок зимиылэ тооф.

Мынам афэдэу зыныбжь хэклотагъэхэри коронавирусым фэсакынхэ фае. Сыда пломэ, джыри зэ къэтэлжьы, COVID-19-р хэужжыныхъэгье уз зилэхэмрэ зыныбжь хэклотагъэхэмрэ анахъэу афырекьу.

ХВН В.
Ишемический инсультыр на-

ІофтІэнхэр нахынжьэу аухынгъэх

Мыекъуапэ иурамэу Димитровым ыц!э зыхырэм игьогу изы Йахъ гъэцк!эжынэу щашыгъэхэр бэк!э нахъ псынк!эу къаухыгъэх. «Щынэгъончъэ ык!и шэпхъэш!ухэм адиштэрэ автомобиль гъогухэр» зыфиорэ лъэпкъ проектым къыдыхэлъытагъэу Йофш!энхэр рагъэклок!ыгъэх.

Мы чыплем километри 2-м
ехъурэ гъогур ыкы лъэрсыкло
гъогухэр агъеклэжыгъех, аужы-
рэ шапхъэхэм адиштэрэ къэу-
цуплэхэр ашыгъех, гъогу тамы-
гъехэр зэблахъугъех, гъогу
нацары агъалхагъ.

— къыуагъ Адыгэ Республикаем
псөользшынымкэ, транспор-
тымкэ, унэ-коммуналнэ ыкы
гъогу хъызметымкэ иминистрэ
иапэрэ гуадзэу Лафышъ Рэмэ-
зан.

Ылакла зигугыу къатышыгъя

— Гъомуг тель асфальтыр аужыре шапхъэхэм адиштэрэ шыкыләмкіэ зэблахъугъ. Аш ишүағъэкіэ гъогур нахьыберэ аз-афелан замал шыңа хүргүэ. Биңкіз зигитуу күнчышын вэльлең проектым кыдыыхэлтүтэгэй 2024-рэ илтээсүм ыклем ехүүліеү іоштынхэр процент 80-м нэсэү ағыцеклэнхэ фае. Проектым кыңылхандын тагын

мыгъэ Мыекъуапэ иғыогу объ-
екти 8-мэ гъэцкэлжыныхэр
аашашынхэу агъэнафэ. Жъоны-
гъуакэм ыклем зэфэхээсэлжээу
ашыагъэхэм къызэрагьэльтагьо-
рэмкэ, ювшлэнхэр зэкэ гра-
фикым ыпэ аухыгъэх. Ахъщэу
къызэтырагъэнагъэмкэ Мые-
куапэ иурамэу Весеннем къы-
щегъэжагъэу Гончаровым нэс-
пэ аанжлахынхэр шашынхэр

Шылдыр проектым кылпыла-

Сүрэтыр Іешъынэ Аслъан тырихыгъ

льытагъэй Мыекъуапэ игъогухэм язэтэгъэпсихъан мы ильэсими сомэ миллион 200-м ехъу пэяла-гъехьашт. Мылъкур федеральна-

ыкы шъолъыр бюджетхэм къаххыгъ.

Г҃ОНЭЖЫКЬО
Сэтэнай.

КІЭЛЭЦІҮХЭР АГЬЭГУШІУАГЬЭХ

*Сабыйхэр зэрыс унагъохэм И-
пыІэгъу афэхъугъэнэм волон-
тер-молодогвардейцэхэм мэ-
ншигийнээгээ*

хъянэшихо раты.
Кэлэццыкүхэм якъеухуымэн и Дунээ мафэ ехъуплэу партием иволонтер гупчэ хэтхэм сабыибэ зэрыс Хъабый мэ яунагьо гъомылапхъэхэр зэрэлтий ялъмэксъ фахыыг. Ахэр ыпэклэ «линие плътырим» къытеогъажаэх, яльзэу арагъэтхыгыаг. Ялъмэксъям игъусэу «Тайная школа юных героев» зыфиорд кэлэццыкүхэм тхыльтыри аратыг. Урысые общественне организацеу «Едини Россиием и Ныбжыкылэ Гвардие» игу къаклла тхыльтыр къылагъакынг.

— «Тайная школа юных героев» зыфиорэр шыхы 9-у зетеутыгъ. Кізләццыкүхэм лыйхужынғызыгъ зәрахаштар кызылтыкыңыз рассказ зағашты.

хъаф 70-рэ автормэ къауѓоигъ. Тхылъым къызэригъэльгағьорэмкіэ, мыш герой шъхъаїэу хэтхэр зэрэугъоих, дунаир къаухъумэн пшъэрыль зыфагъэ-уцужы. Зыкыныгъэм, ныбджэгъуныгъэм, гукїлгъуныгъэм тхылъым уафещэ, — къыиуагъ Урысые общественнэ организацье «Единэ Россиим и Ныбжыкіэ Гвардие» и Адыгэ шъолтыр къутамэ ипащэу, Мыекъуағи инароднэ депутатхэм я Совет иледутатай Барзэлж Асет.

— Мыщ фэдэ охътэ мысцынклем тисабыйхэм анаэ къатырадзи, мэфекъымклем къызэрэтфэгушуягъэхэр лъашэу туигапе хъугъэ, — къыуагъ Хъабый Суандэ. — Тхылтыр кіләцىкъухэм ашылгъашшэгъон, тызэгъусэу тызэдеджэшт. Джащ фэдэу гъомылапхъэхэр къызэрэтфахынъэмки тафэрэз.

ГЬОНЭЖЫКЪО

Пенсиехэр

Социальнэ ІэпыІэгъу тедзэхэр

Кіләцыкlu зэрыс унагъохэм социальнэ ІэпыІэгъу тедзэ ятыгъэним фэгъэхыгъэ унашьоу УФ-м и Президент кышыгъэм кыдыхэльята-гъеу сомэ мин тфырытф мэзищим, мэлыльфэгъум, жъоныгъуаклэм, мэкьюогъум, аратынэу агъэнэфагь.

Аш пае ны-тыхэм лъэу тхы-
льэу къатыгъэхэм УФ-м Пен-
сиехэмкэ ифонд и Къутамэу
АР-м щыэм испециалистхэм
лоф адаше.

Мэкьюогъум и 1-м нэс пштэ-
мэ, тхыльэу зыхепльагъэхэм
ащищэу 9284-р къэзытыгъэ-
хэм ахъщэ тедзэр атефэу агъеу-
нэфагь. Мэлыльфэгъум и 17-р

ары унагъохэм афатупщи-
нэу зырагъэхъагъэр. Мэзитум
атыгъэр зэкэмки сомэ милли-
они 104-рэ мин 530-рэ мэхъу.
Мэкьюогъум мазэу къихъагъем и
5-м нэс джыри сомэ миллион
29-рэ мин 930-рэ атупщи-
нэу щыт.

Аш нэмикэу, УФ-м и Пре-
зидент иунашъоклю кіләцыкlu
зу зыныбжэй ильэс 3 хүргэу,
16-м емыхъугъэхэм зэтигъую
мы къихъагъэ мазэм сомэ мин
пшырыпш аратыщт. Пэшоры-
гъешъеу къалытэгъе унэгъо
40000-м щыщэу 33841-мэ лъэу
тхыльхэр къатыгъахэх. Зыхе-
пльэнхэу игъо зыифагъэхэм-
кэ сомэ миллион 522-рэ мин
750-рэ атупщиинэу щыт. Ахъщэм
итын мэкьюогъум и 1-м рагэ-

жъагь. Сомэ миллион 466-рэ
мин 520-рэ атупгах.

Мэкьюогъум и 1-м нэс УФ-м
и Президент иунашьо къышы-
дэлхэтигъеу ахъщэ тедзэу рес-
публикэм шатыгъэр зэкэмки
сомэ миллион 571-рэ мин 50-рэ
мэхъу. Нэужими, мэкьюогъум
и 2-м, сомэ миллион 56-рэ мин
230-рэ атупгыг.

Кіләцыкlu зэрыс унагъохэм
социальнэ ІэпыІэгъу тедзэ яты-
гъэним пэуагъэхъанэу зэкэм-
ки сомэ миллион 811-рэ мин
370-рэ бюджет ахъщэу Пен-
сиехэмкэ фондым и Къутамэу
АР-м щыэм къифэклигъ.

**УФ-м Пенсиехэмкэ
ифонд и Къутамэу АР-м
щыэм ипресс-кулыкъу**

Шъольыр зэнэкъокъум къышыхагъэшыгъэх

«Семья года» зыфиорэ шъольыр зэнэкъо-
кум икілэххэр зэфахысыжыгъ. Ар заочнэ
шыклем тетэу къуагъе, къагъэхыгъэ тхыльхэм-
кэ анахь дэгъухэр къыхахыгъэх.

Республикэм имуниципаль-
нэ образованихэм ащищ унаг-
ъохэр аш хэлэжъагъэх ыкы
льэнэхкэ зэфэшхъафхэмкэ
зауштагыгъ.

Лъэнэхуитфыкэ теклоныгъэр
къидэзыхагъэхэр агъэнэфагъэх.
Адигеим къышыхагъигъэ унаг-
ъохэр Урысые зэнэкъокъум
иаужыре едзыгъо хэлэжъэштых.

Мыекопэ районым щыщ зэ-
шхъэгъусэхуу Александэр ыкы
Лидия Кривых «Золотая семья
России» зыфиорэ лъэнэхкому-

кэ теклоныгъэ къыдахыгъ.
«Сельская семья» зыфиорэм-
кэ Набэкъо Айдэмиррэ Зитэрэ
къаҳэшыгъэх. Ахэр Шэуджэн
районым щэпсэхү. «Многодетная
семья» зыфиорэ лъэнэхкъомкэ
Хъаклэко Казбекрэ Сусаннэрэ
къыхагъэшыгъэх. Ахэр Тэхүтэ-
мукье районым щыщых. «Унэ-
гъо ныжык» зыфиорэ лъэнэхкъомкэ
Мыекуулэ щыщ Олег ыкы Александра Капне-
новхэм теклоныгъэр афагъэ-
шьошагь. Теуцожь районым

щыщхэу Нэмитлэкъо Аспланрэ
Мулиэтэрэ «Семья — хранитель
традиций» зыфиорэ лъэнэхкъом-
кэ теклоныгъэ къыдахыгъ.

Мэхъэнэ ин зиэ зэнэкъокъу-
хэм мыр ащищ, зызэхашэрэм
къыщегъэхъааэу Адигеир ча-
нэу хэлажьэ. Ильэс къэс лъэнэхкъо зэфэшхъафхэмкэ Уры-
сыеем къышыхагъэшыре унагьо-

хэм тиреспубликэ икыгъэхэр
ащищых. Щысэ зытепхын фаеу
Адигеим исыр маклэп, аш къе-
ушийхъаты унагъом иинститут
гъэптигъээним фэорышэрэ
юфтхъаазхэр чанэу тишь-
лэлээр зэрэшагъэцаклэхэрэр.

УФ-м юфшэнэхмкэ ыкы со-
циальнэ ухуумэнхмкэ и Мини-
стерствэ щынэнигъэм чыпэ

къин ригъэуцогъэ сабыхэм
ІэпыІэгъу афэхъугъэнхмкэ
Фондыр игъусэу «Семья года»
зыфиорэ зэнэкъокъум къещакло
фэхъугъэх. 2016-рэ ильэсэм
юфтхъаазхэр апэрэу зэхашагь.
Аш теклоныгъэ къышыдэзыхы-
гъэхэм Адигеим икыгъэхэри
ахэфагъэх. Апэрэу рагэклокъы-
гъэ зэнэкъокъум Красногвар-
дейскэ районым щыщ зэшхъэ-
гъусэхуу Михайл ыкы Вален-
тина Зайцевхэр «Сельская
семья» зыфиорэ лъэнэхкъом-
кэ пстэуми къаҳэшыгъэх.

Ыпэклю къызэрэршытлэгъэу,
мыгъэ шъольыр зэнэкъокъум
къышыхагъигъэ унагъохэр Уры-
сые зэнэкъокъум иаужыре
едзыгъо хэлэжъэштых. Аш тек-
лоныгъэ къышызыхыгъэхэр мы
ильэсэм чыэпьогъум и 20-м
Москва щагъэшштых.

Гъонэжъыкъо Сэтэнай.

Сомэ миллион 30 фэдиз пэуагъэхъагъ

Пандемием ильэхъан юф зышээрэ социальнэ къулыкъушэхэм рес-
публикэмкэ сомэ миллион 30 фэдиз атырагоштых.

Социальнэ фэо-фашихъэр
зыгъэцэклээр стационар орга-
низацихэм аутхэр арых ты-
ныр зыуклэрэр. Мы юфыгъом
пэуухьашт сомэ миллион 18,7-р

— Урысыеем и Правительствэ
иэпчэгъэнэ фонд, сомэ милли-
он 11,1-рэ — республикэ
бюджетым къаҳэхыгъэх.
Джащ фэдэу, мыш фэдэ тын-

хэр медикхэми атырагуащ.
УФ-м и Правительствэ Адиге-
им иминистрэхэм я Кабинетрэ
яунашьохэм адиштэу ахэм сомэ
миллиони 165-рэ аратынэу щыт,

непэрэ мафэм ехъулэу сомэ
миллион 48-рэ алэхъагъэхъагъ.

— Зытэфэрэ пстэуми ахъ-
щэр анэсэн фэе. Ау зэкэмхэри
зэфэдэ пшынхэр тэрээзэп. Аш
даклоу пшээрэлээр гъэцэкли-
гъэ зэрэхъурэм лъялэгъэз-
ним мэхъанэшхо и, — къы-
гуагъ Адигэ Республиком и
Лышихъэу Къумпъыл Мурат.
Цыфэу закыфэзигъазэх-
рэм ягумэкигъохэм, медицинэм

иофишэхъэм ядоа пэпчь ахэ-
пльэгъэн, зэхэфыгъэн ыкы Іэ-
пыІэгъу афэхъугъэн зэрэфаг-
республикэм ипащэ хигъэунэфы-
гыгъ. Социальнэ лъэнэхкъом
епхыгъэу юф щызышээрэ пстэуми
Къумпъыл Мурат афэрэзагъ,
тапэкли мыш фэдэ зэгурьоныгъэ
азыфагу ильэу, шуагъэ къытэу
зэдэлжэхъэм мэхъанэшхо зэ-
рилэр ипсалъэ къышыхигъэштых.
(Тикорр.).

Сиадыгэ нэнэжъи хым хадзэгъагь

«Лъэшэу дэхагъэ, дэхэщагъэ сянэ. Пщагъом хэт фэдэу, ерагъэу синэгу кыкӏэсэгъэуцожы сянэ. Бзыльфыгъэ псыгъо ишыгъэу, нэ шхон-тэшхоу щитыгъ. Ышъхъац шуцӏэшхо блэрхэр ыбг нэсыштыгъэх...»

Сянэрэ сятерэ хэкурыф-лъэпсэрых лъэхъаным ябынхэр ягусэу, адирэ адигэ пстэуми афэдэу, амышэрэ чынальэм фаузэнкыр, алъапсэхэр, анэгү кӏекыгъэхэр, зэфахысыгъэ пстэури къагъанээ агынэн фае хъугъ я Хэку...

Гоо гузэжъогъубэ ашагъэжъугъ агухэм, ау аш фэдиз гоо-гузэжъогъум зырагъэтхэлаягъэп, агу зыкли агъэкодыгъэп. Сыда пломэ гур кэдымэ шыр зэрэмчьеэр, ар лэнэгъэ пэлъытэу зэрэштыр ашэштигъэ... Мышэнгыгэ-шункыгъэм нахь куо хэкъуатэхэ къэс гъуни нэзи зимыгъэу къашыхъурэ хы Шуцӏэм тетхэу, лэбжъэнэ-лъэбжъанэкэ гашшэм пытэу зыхагъэпкӏэнэу пыльхэ зэхъум, сымэджагъэр, узыр, габблэр, лэнэгъэр ягъогогъугъ...

Сянэ къизэриложыгъэмкэ, аш фэдэу къифиутэштыгъэ синэнжъы янэ хэкурыф-лъэпсэрыхым фэгъэхыгъ игууцэ-къижхэр. Шхъхъац къихъэ шуцӏэшхо зытельтигъэ янэ дахэми узыр къашылтысигъ къухъэм, бэми афэдэу.

Къифиутэ зыхъукэ ынэхэр атеплъызыштыгъ джыри зэ ынэту кыкӏэуцожырэ гукъэхыжхэм. «Ильэси 4 нылэп синэбжыгъэр, ау дэгэроу къесэшхэй ар хым зэрэхадзэгъагъэр... Шхъхъац шуцӏэшхо хюорхэм зыдагъеулэштигъэ... Нэм ымлъэгъужы охууфкэ къухъэрысхэр кӏелъыппэштигъэх аш, ылкь пысгъо псэнчэ, шхъхъац шуцӏэшхо... Сышхъурэ сэрыре тигъизэ сята ыкоки тызэристыгъэр непэ фэдэу синэгу к’эт... Сыкӏэгубжыштигъэ, салеуцштигъэ... «Сыда зыхъихшувээр сянэ хым?» сюштигъэ...»

Пшъэшэ цыкӏугъ, ау гукъам инахь иныгъ щыкӏэхыгъ хэкурыф-лъэпсэрыхым, ылсэ тиркъошо къитиришэгъагъ, зыкли ѡмыгъупшэжын гоо машо къирдзэгъагъыг. Етланэ яэ ылапл исэу чын къизэрэхъэгъагъэр къешэжъы. Унэгъо хъарзынэр янэ ымлъэхъэу зытхъэгъэ гъогуулам эхам нигъэсигъагъэх. Ятэрэ зэшыпхуу цыкӏуитлурэ, къинигъуабэ апсэ щагъажъуу, я Хэку гупсэ пэлапчэхэр, зычыутэ цыкӏи (Кипрэ) гашшэм зыщыхагъэпкӏэхъыг.

Сисабыигъом къисфалотагъэхэм сакӏедэуки къэс синэгу кыкӏэзгъэуцожыштигъэ а къухъэр, а сиадыгэ нэнэж псыгъо къихъэшхор, ышхъхъац шуцӏэ къырышхо. Цыфмэ анэту кӏекыгъэр сиадигъуу нахь къинижъ, нахь гоожь нахь

мышшами, зэхэсшшьуштыгъэ ахэм апекӏекыгъэ гузэжъогъхэр зыфэдэхэр, аш яинагъэр, якуугъэр.

Адыгэхэр я Хэку къизэрэрафыгъэр, хэкурыф-лъэпсэрыхыр тхыдэм гуаорэ къинихъэгъурекэ гъэшшокыгъэ инекубльо шуцӏэхэм зэу ашыц. Урыс пачыхъэгъум иунашъокэ я Хэку къирафыфэ альэки къамыгъанэу, псэемыблэжъэр фэлжъагъэр аш ильэсийбэрэ.

«Ар зэо гукъэгъунчэ шыпкъэу щитыгъ. Адыгэ къоджэ пчагъэхэр машом едъэстygъэх. Чэц ныкъо шункытм та-тештигъэ адигэ къудажхэм. Урыс дзэктолхэм зэрхъэгъэ цыфыгъэнчагъэр зыфедаагъэр, ахэр къэтхъжыгъэхэнэр непэ фэдэу синэгу к’эт... Сыкӏэгубжыштигъэ, салеуцштигъэ... «Сыда зыхъихшувээр сянэ хым?» сюштигъэ...»

Пшъэшэ цыкӏугъ, ау гукъам инахь иныгъ щыкӏэхыгъ хэкурыф-лъэпсэрыхым, ылсэ тиркъошо къитиришэгъагъ, зыкли ѡмыгъупшэжын гоо машо къирдзэгъагъыг. Етланэ яэ ылапл исэу чын къизэрэхъэгъагъэр къешэжъы. Унэгъо хъарзынэр янэ ымлъэхъэу зытхъэгъэ гъогуулам эхам нигъэсигъагъэх. Ятэрэ зэшыпхуу цыкӏуитлурэ, къинигъуабэ апсэ щагъажъуу, я Хэку гупсэ пэлапчэхэр, зычыутэ цыкӏи (Кипрэ) гашшэм зыщыхагъэпкӏэхъыг.

Сисабыигъом къисфалотагъэхэм сакӏедэуки къэс синэгу кыкӏэзгъэуцожыштигъэ а къухъэр, а сиадыгэ нэнэж псыгъо къихъэшхор, ышхъхъац шуцӏэ къырышхо. Цыфмэ анэту кӏекыгъэр сиадигъуу нахь къинижъ, нахь гоожь нахь

тештихъагъэх, тедыхъагъэх, мин пчагъэхэр тхъамыклагъэм, габблэм щилыкыгъэх... Хы үшъохэм ализыбзагъ хадэхэр, хадэ хъункэ тэклу нахь къизыфэмэнэжыгъэ симэдже хъылъэхэр... Щыгъэу ылсэ хэмитыжы пэтэ исабай зыкоки, зилапл изымыгъэгъэгъэ ныхэр... Ным ихадэ дыижыгъэм ыбгашо щэ тэклу щыльхъурэ сабай тхъамыкӏэхэр...»

Хы үшъом нэсыштугъэхэри узым, габблэм зэлтиштагъэхэри пленыгъэм пеуцущтигъэх, зыфыратэштигъэ.

Шэнэгъэлэ ушэтаклоу Пинсон къыщею итхыгъэхэм: «Цыф пчагъэу ифэштим бикэ нахьыбэж зыратэхъогъэ, аш къыхэкыкэ «пхъаблэ ескэ» заджэштигъэхэ къухъэхэм ашыщуу хы Шуцӏэм чилэшшуагъэри зыфэдизир ашлэрэ...»

Кипр щыпсэурэ адигэ унайохэм ятэжхэр къэзышээ къухъэхэри апэррапшэу Самсун, етланэ Истанбул, етланэ Кипр фэузэнкыгъэхэу хы гъогум къизытырагъэхэм, мэфэпчхэм къагъэлзагъоштигъэ 1864-рэ ильэсир, йоныгъом и 22-рэ

мафэр. А къухьи 3-м нэбгырэ 2346-рэ арьсыгъ.

Тхъамэфэ пчагъээр зытетыгъэх гъогуулам нэбгырэ мин лэлэ-цилэ габблэм, узым щилыкыгъигъ. Хадэхэр хым зэрэхадзэрэм къыхэкыкэ чыутэ нээхэм хадэхэр ашесхуу альгэштигъильээ пчагъээрэ.

Инджылыз консулэу Р. Х. Ланг къетхыжы: «Къухъэм мафэ къэс нэбгырэ 30 — 50 илыхъэштигъэ. Къенагъэхэри хадэ пэлъытагъ, псауми лагъэми къэмшшэу...»

Лярнака (къалэм) нэсыштугъэр нэбгырэ 1362-рэ къодыяя. Ахэм ашыщэу 826-рэ симэджаагъ, 19-ри лэгъэхагъэ.

Къухъэуцуплэм къэсыгъэхэу, чын къитехъанхуу ежхээз, сымаджэхэр ахэлпкыщтигъэх. А лъэхъаным хъэди 150-рэ фэлдизир Лярнака щагъэсттигъэу къэзышэхъэрэри щилэх.

Жъоныгъокэ мэзагъ адигэхэр я Хэку къизырафыгъэр. А мазэр къизэрэсэу сыгу къэмыхыкын ѿлэкырэл псэунэу гашиблэм зыпызыгъэнаагъэу, лэнэгъэм зыкъезтигъэлэн зигугъэу гъогуулам зыкъезтигъэхэхэу, гъогуулам зыпсэ щызытигъэхэхэ... Хым хадэгъэ а бзыльфыгъэ псыгъо къыхъэ дахэу, шхъхъац шуцӏэ къирэу сиадыгэ нэнэжхыр... Гъашэм зыпызыгъэпкӏэшшу-гъэхэр, мы чыутэл щылэклэ щызыгъэпсышшу-гъэхэр...

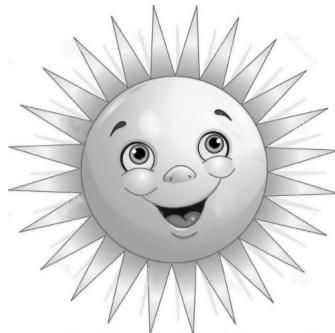
Зиблэкыгъэ гухэкирэ гузэжъогъурекэ пкэгэгэ тятэжхэм, аш фэдиз гоо-гузэжъогъур апсэ щагъажъугъ нахь мышшами, агу зыкли агъэкодыгъэп, яэбжэльбажхэр мы чын хагъапкӏэхи, мыр хэгъэгү зыфашыжыгъ, тэри къэнэу къытфагъэнаагъ.

Гугъэр дгээкоды хъүштэп, гүйгээр дгээкодмэ, тэр-тэрэу тизэпчыжыгъэу ары, аш къыншмыуу тятэжхэм тяпчыжыгъэу ары... Ар зыкли зынгэгъупшэ хъүштэп.

Тыгъэдэж (темир) Кипр Тырку Республиком и Парламент и Тхъамэтэ-гуашэу Др. Сирер Сибель.

Кытфээзгъэхыгъэр Хъуажъ Фахъри.

Тыгъэнэбзий

Гъэмафэр къэко

Гъэтхэ мафэхэм егугъоу чыгур къиззиафэпыкыгъ:
огур къаргъо, тыгъэр фабэ, чыгур зэфэдэкі шихон-
тэбзэ-къэтэб дах, жыр зыпуци зэптыгъеки
уемиззиу, шъэбэбэ гоу.

Дунаир мэкіжкы тидэки: пкышихъэ-мышихъээр къизэлхъях — чэрэз ыкли черешнэ пасэр шэлтэл-птыжь блэрхэу, тхаклумэлэ шшэтхэу, къутамэхэм апизыбзэх къипцэ-мыи-
рысэхэр, пхъэгулышоо псыл-
шү хафэр, абрикосыр, къыцэр, къужыр, дэшхо-дэжыгу ахэм акыбкэ щылхэр къизэлхъяхуух.

Гъэтхэм цыфылхэр мышьы-
жэу зыщилэжъэгъе хатэхэм
ыкли хэтэжьехэм тепльешу я,
шшэтхэу ахэм тианэхэр къиз-
зэллаушъэштых. Бжын ыкли
бжыныиф хасэ шхонтлазэх-
эр, цумпэр, нэшбэгур, помидорыр, къэбыжыер, къоныр,
укроп-петрушкэр ыкли нэмьк-
хэтэрик гъомылешу хасэхэр

къашэшхъальэх. Шыкур! Чыгур гъэбжэу нэхъоишь.

Гъэмафэр нэгушо-гушубзыу дэдэу типчээумэ къяльэбакъо. Мэфаклэ пэпчх хэпшыкэу нахь фабэ, нэутхэ къехъу. Пчэдьи шыпэр бзыу орэд макъэм зэлшештэ, зэхэпхи, плэгэу гур ашэфы, мурад ехыжыагъэр къыпфигэпсынкэу ухеэтыкы, уегъечэфы, куячлэ къыпхельхъе.

Гъэмафэр — ильэсым иох-
та лъапл, гъэпсэфыгъо лъэ-
хан хъарзын. Къыодэхашлэ,
къыопкылэ, ухэтми пщыш

зиши шоигъу: псыр фабэ, жыр лашу, чэфыгъуи шхы-
ныгъуи хьоуу къытеткылэ, цыиф пкышиолми ишыклагъэу, шоигъуо, шхьапэ фэхъурэ пстэур реъэгъоты. Тигуалэу, «Къеблагъ, гъэмафэр!» тозэ тыпэгъокы.

Кіэлэцьыкыгъор орнасынышыу!

Мэкъуогъум и 1-р — кіэлэцьыкыгъор якъу-
хумэн и Дунэе маф.

Мэфаклэ чэф голу яллем гъэмафэр къизэуухы. Шыыпкээ, уз щынагуу тидэрэ чыналы — хэгъегү, къали, къудажи къезмыгъенагъеу къеклокырэм епхыгъеу, цыфхэр зэтешхъягъе хуягъе. Ау іэзэтуу зимыэ узи, зэклемыкъожыра іэяяни щылыш, мэкі-макіуу тызэфэсакыжым-тызэфэгум-къыжэ, зерифэшшуюашэм тетэу а уахтэр къизэтэ-

нэкы. Кіэлэцьыкыгъор япеклэ фэдэу зэхэханхэ ыкли агу щиззэу мэфэкым хэлэжьенхэу мыхъугъеми, гумэкыгъохэр іэкыб зэрэтишытхэм тицыхэтель. Псэптиг бэгъашхэу, луш дэдхэу, шэншило-цыфышу хъунхэу, ягуузе нэфхэу зыдаыхъем сидигъуу аklахъэхэу, щылышыгъэр къафэупсэнэу, насыпышо ялэнэу тиса-
быйхэм тафэлъао.

«Баджэр къикынтыми къикыгъагъот»

Ефэндим уаз къышы-
щыгъ:

— Нэмаз шъушы, нэ-
кыр шъуыгъ, Алахъэр зыщышумыгъегъупш!
Шумыбэлэрэгъ, баджэр

— ылоз цыфхэр ыгъэшни-
нэштигъе. Арэущтэу ма-
фэ къэси ариолти, зы калэ
горэм фэмьшыгъэйхэу
къиуагъ:

— Мы баджэр къикын-
тыми къикэу, ори уиш-
хэу, тэри тишигъагъот!

«Баджэр къикынтыми
къикыгъагъот» зыфалор
гүшүэ щэриор аш къы-
текыгъеу ало.

Ти Пушкин

**A. С. Пушкиныр мэкъуогъум и 6-м, 1799-рэ
ильэсым къэхъугъ. Усэко хвалэмэтим
урис классическэ литературэм имызакью,
дунэе поэзиер, литературэр ыгъэбаагъ.
Игупшизэ зэфэ лъэшикі шыклоодыжыши
саугъэт ин пытэ ежь-ежырэу зыфигъэу-
кужыгъ.**

Александэр Пушкиныр
зыщиц урысхэм ямызакью,
лъэпкыбэм зэдь-
ряе усэкошху, итхыгъэхэр
жы хъухэрэп. Хэта пышы-
сэу «Сказка о рыбаке и
рыбке» зыфилорэр зыгуу
къимынагъэр. Непи аш-
итхыгъэхэр, итворчестве
ублэлэ гурты ыкли ашьэр-
э еджаплэхэм ашызэра-
гъашлэ.

Адыгэ тхыгъэ литерату-
рэм лъэпсэ тэрэз ышы-
нимкэ урыс-классикхэм
яшгъэшхо къэкыуагъ,
апэрэхэм ашыщуу джара-
ры хэти Пушкиним ыцэ
къызкыриорэр.

Адыгэ тхэкэо нахыжь-
хэу, лъэпкь литературэ
нубжыкылэ икъежылэ
щытгъэхэм гуапэ хагуатэу
урыс усаклохэм,

драматургхэм, тхаклохэм
япроизведениехэр адыга-
бзэкэ зэрэдээкыгъэх.
Тхэклохом иусэхэм,
ипшицэхэм, ипроизведен-
иихэм ашыщхэр, адыга-
бзэм эзъэктгүйхээр Хъаткъо
Ахъмэд. Джэнчэтэ Мурат-
рэ Пэрэнкыю Муратрэ
зэгъусхэу А. С. Пушки-
ным иповестху «Дубров-
ский» («Дубровскэр»),
иусэхэм нубжыкылэхэр
къяджэх.

Сабыгъом итхъагъо нубжырэу къыпхэнэ

МЭЩБЭШЭ ИСХЬАКЬ

Гум щыщ пышсэхэр

Тэ ушыла сильепцэгъоу,
Къужыы джыбэу сицыкыгъор?
Сыгъольыжымэ, пкыхыкэ слъэгъоу
Джэе щырэу псы хэсэгъор?

Сээл плъырым тлъэгү къистыкылэу,
Лъэгъо макла чым тетщагъэр?
Псыхъо нуджым тытэмкылэу,
Мэфэ тхапша щыдгъэкыуагъэр?

Къушхъе шыгухэу тугъэ плъэгъухэр
Непэ фэдэу къэсэшлэжых,
Псырыкыл къылым къылцэ тигъухэр
Щызэхэсхуу гум къэкыжых.

Пчыхъэшхъапэр къызэрэсэу
Нэнэжь пышсэр къырещажхэ,
Шүглии бзаджи сирягъусэу
Икууплэм сиыдыхаш.

Аш ягугъэ тугъэ сферхъоу,
Къушхъи мэзи салхырэкы,
Хъазаб хэтэм сиыги фэгъоу
Иппэхъуу лъахъэ зэпьсэчы.

Нэгъучыцэу цэлүнэжым
Сышэхъонэу сифэклошт,
Иныжь джадэу нээзэхъожым
Сишиу мафэ тезгъэклошт.

Сабийхэм алохэрэр

«... Мо, мат, къаклоба...»

Ини цыкылу зэкі шынавирусум щаухъумэхэу
(шигэгэбэлхэу), унэхэм ариашыгъагъэх.

Янэ ителефон къыпхуати,
тэлунклагъ, зэршойгъуагъэу:
итатэ ымакъэ къэлгэ:

— Сыда, сиклэ?

— Тат, а тат, — ельэу
сабий ымышэ-шумышэр.
— Мо садэж къаклоба, тызэд-
гэдэжгүбэ, хуна?

— А сиклэ, сикъеклона,
коронавирусум пае сикъикы-
рэп.

— А тат, — ельэу пхъо-
рэльф гъашуагъэр, — умы-
шынэба, коронавирусур ма-
фэм щылэпи, чэшыр ары
нахь.

Шъэожъыем тэтэжъыр къы-
шигъэштэгъагъэ.

— Аш нахь тэрэз хэти
къымылохын.

Нэклюгъор зыгъэхъазыргъэр МАМЫРЫКЬО Нуриет.

КІЭЛЭЦІҮХЭМРЭ ИСКУССТВЭМРЭ

КЪЭГЪЭЛЬЭГЬОНХЭР ЗЫГЪЭСАПІЭМ ФАГЬАДЭХ

— Филармонием изал цыкы тикъэгъэльэгъонхэр щызехэтэшэх, — кьеуатэ Адыгэ Республиком инароднэ артистэу Сихъу Станислав ильэс Iофшэгъур зэраухыгъэм, мурадхэм къатегущыиэнэу тельэу.

**— КІЭЛЭЦІҮХЭМ ЯЗА-
КЬОП, НЫ-ТЫХЭРИ ФИЛАР-
МОНИЕМ КҮЭКІОХ, КЪЭ-
ГЪЭЛЬЭГЬОНХЭМ ЯГУАПЭУ
ЯПЛЫХ.**

— Кылэу Мыеекъуапэ, Шытхъялэ, Мыеекъопэ, Джэдже районхэм, нэмыххэм къарыкъыхэрэр тиспектаклэхэм аштытельэгъух. Тысыпілэ зэрамыгъотырэм фэшээзы мафэм гьоогогуитло къэгъэльэгъоныр театрэм щыклоу къыхэкы.

**— ПИЫСЭХЭМ АТЕХЫГЪЭХ
КЪЭГЪЭЛЬЭГЬОНХЭУ ХҮЭКІ-
КҮАКІЭХЭМ, ЙАГУ БЗЫУ-
ХЭМ, ФЕШХАФХЭМ ЯХЫЛ-
Лагъэхэр гъэшигъонену
гъэпсыгъенхэм сыда ана-
хэу къыхэжсүгъэшыр?**

— Кіэлэцыкъухэр пышсэм тэхыгъе къэгъэльэгъоным еплъихээ, гупшисэхэм зэлъакуух. Тыгъужьым, мышьэм, баджэм, нэмыххэм ярольхэр къэзышыхэрэр артистхэм язекъокіе-шыкъехэм зылэпащэх. Кіэлэцыкъулр къэгъэльэгъономын ыгуклэ хэтэшэ, зэхихырэм шошхууныгъе фырилэу мэдало.

**— ПИЫСЭХЭР ХҮҮГҮЭ-ШІ-
ГҮЭ КЪЭБАРЫМ АФЕГЬАДА?**

— Ары зэрэххүрэр. Кіэлэцыкъулм идунаи гуки, посэки ухэхьэш, гүсэ уфэххүгъэу къэгъэльэгъоным ори уепллы.

**— Тыгъу-
жыым гу-
кіэгъу хэ-
льэу, хъэ-
кіэ-къуа-
кіэхэм і-
пүїгъу
афэхъу шіо-
игъоу спек-
таклэм
аштытель-
гъоу къы-
хэкы.**

— Зы чыгуу тыштэпсэу. Тызэ-

Адыгэ Республиком и Къэралыгъо филармоние инысхъэпэ театрэу «Дышэ къошыным» ихудожственнэ пащэу Сихъу Станислав ильэс Iофшэгъур зэраухыгъэм, мурадхэм къатегущыиэнэу тельэу.

— **ТхъакIумкIыхъэр
ишиэн-зекIуакIэхэмкI
тхъакIумкIыхъеу, баджэр
— баджэу къэнэжсынхэм
кіэлэцIыкIыхъэр есағъэх.**

— Тэй искуствэм зедгъэушъомбгъузэ, еплъыкіе зэфэшхъафхэр спектаклэм хэдгэхъанхэр тшотэрэз.

ШУНЫГЪЭМ ФЭЮРЫШІЭ

— **Шэн-хабзэхэм афэгъэ-
хыгъэхэр гурыIогъоюу
къэшьогъэлъагъох.**

— Адыгэ шууашэр нысххам пэм щыгъ, къашьор пчэгум къышшы. Ар цыфхэм ашыгъешэгъон. Дахэр дэхагъэ хэлъеу къэдгэльягъо тшоильту. Нэнэжтэтэжхэм, ны-тыхэм кіэлэцыкъулр зэрафэпсэурэр, щылэнгъэм еплъыкіе фырилэр, фэшхъафхэри льэпкэ шэжжым, пүнгүгъем дештэх.

— **Иягъэ къэзыгъэкIорэ
тхъакIумкIыхъеу Букэ
изекIуакIи кіэлэцIыкIу-
хэр ежъугъэлъагъэх.**

— Режиссерэу Нэгъой Асют спектаклэр ыгъеэшгүй. Дэгүумрэ дэимрэ кіэлэцыкъулхэм зэрагъэшэнхэ, янэ-ятэхэу спектаклэм еплъыхэрэр ылпэгъу къафхуухээ, зэфхъыссыжхэр ашынхэм фэтэгъасэх.

УАХҮТЭМ ИДЖЭМАКЬ

— **Станислав, шыуIоф-
шакIэ тыгуу рехъы, ау**

**Интернетыр, нэмыхкI зэл-
лыIысыкIэ амалхэр нахь
игъэкIотыгъеу зыщагъ-
федэрэ уахътэм шъуээр-
щылтыкIотэштэм къы-
тегущыIэба.**

— Лъешэу тызыгъэгумэкырэ юфыгъохэм ар ашыц. Кіэлэцыкъул пүнгүгъе дэгүу ептынмын фэш щылэнгъэм изэхъокынгъэхэр къыдэпплытэнхэ фае. Искуствэм цыфыр егъасэ, аш фэгъэхыгъеу политикэм, щылэнгъэм апъльхэм къатхыгъэр маклэп. Театрэм кіэлэцыкъулхэр нахь фэщаагъэхуу псэунхэм фэш амалышуухэр щылех. Кіэлэцыкъулхэм ягульытэ къэлэтигъэнхэм театрэр хэлажэе.

— **Театрэм щыкIорэ къэ-
гъэльэгъонхэм тяплы
зыхъукIэ, кіэлэцIыкIу-
хэм ятелефонхэр къаштэ-
хэрэн.**

— Телефонхэр гъэкIосэгъэнхэ фаеу тэлпэйтэ. Аш изакып къыхэзгэштэм сшоильту. Спектаклэр еплъыхэрэр ашыгъешэгъон зыхъукIэ, телефоныр гъэбилььгъекIэ къызэрштэшт шыкIэм егупшиштхэп.

— **КІэу жытугъэуущт
къэгъэльэгъонхэм тащи-
гъэгъуаззба.**

— Мыгъэ тикъэгъэльэгъонхэм къахэхъоцхэр бэ мэхъух. Театрэм ирежиссерэу Нэгъой Зурыет «Пачыхызэу Вруяля» зыфилорэр егъэхъазыры. Теклоньгъэм ия 75-рэ ильэс фэгъэхыгъеу музыкант цыкъул эхынлагъэри З. Нэгъоим егъеуцу.

— **АдыгабзэкIэ шыгъэ-
хазыры Къуекъо Налбый
ытхыгъэм тэхыгъэр.**

— «Рыу, сибэш!» зыфиорэр Нэгъой Асют дэгьюу ыгъэуцүүтэу сэлъытэ. Аш фэшхъаф пьесэхэри дгэхъазырынхэ тимурад.

— **«Морозко» зыфиорэр
къэгъэльэгъоным сидигъо
тепллын тлъэкIыщта?**

— Аш сэ Iоф дэсэшээ, 2020-рэ ильэсээс икIеух ихъуллэу къэдгэльэгъон тлъэкIыщта.

КъэзышIыхэрэр

— **КіэлэцIыкIу-
хэм абзэ-
кIэ къэгущыIэнхэ зыль-
кIыхэрэ артист дэгъуухэр
шыуиIэх.**

— Сергей Ведериним, Адыгэ Спартак, Юрий Григоренкэм, Капэ Сайдэ, Евгений Колочевым, Тышшу Светланэ ярольхэр дэгьюу къашых.

Театрэм ипащэу Джолэкъо Парисэ кызыэртиуагъеу, ахэр архы тикъэгъэльэгъонхэр цыфхэм алтызыгъэлэсихэрэр.

ЕПЛЫКIЭХЭР

— Сипшэшьэжъые сигъусэу къэгъэльэгъонхэм сигуалеу сяяллы, — кытиуагъ искуствэм илофышэу Светланы Митус. — Артистхэр дахэу фэлгэхээр, спектаклэр кызыгауухыкэ ролхэр къэзышыгъэхэм тагоуцээ нэпэепль сурэтхеу кыттырахыхэрэр гукъэкыж гъэшIэгъонхэм ахэтэлтытэх.

— Сипшъашэхэу Данэрэ Аминэрэ «Дышэ къошыным» икъэгъэльэгъонхэр лъешэу агуу рехых, — игупшишэхэр кытфелатэх искуствэхэмкээ Дунэе зэнэкъохухэм ялаураатэу Набэкъо Бэлэ. — Тикъэлэцыкъулхэм адыгабзэр, шэн-хабзэхэр нахьшоу зэрэгшэлэнхэмкээ театрэм икъэгъэльэгъонхэр зыгъэсапI афэхъух. Артистхэм гурыIогъошоу ягушылхэр зэрэгшэпсыхэрэр ишуагъекIэ къэгъэльэгъоным купкIеу хэлъыр кіэлэцыкъулхэм нахьшоу къагуэрэл. «Дышэ ынкыбзэжъыер», «Зиусханэу Блэгъожыр», нэмыхкI спектаклэхэу театрэм щагууцхээр жыс хүхэрэл.

Адыгэ Республиком и Къэралыгъо филармоние ихудожственнэ пащэу Адыиф. Туренко Іэнатлеу зылутым емилтэгъеу спектаклэхэм яплы. Ишпашаа къэгъэльэгъоныр кызыгауухыкэ филармониөм зэрэчIэкыжыщтэм дэгүлэрэг, артистхэм гүчийнгээгээ афэхъуныр шошгэшэгъон. — Сышхуу икъалэхэри сигуусэхэу къэгъэльэгъонхэм тяплы, — кьеуатэ Адыиф. — Театрэм зыгъэпишагъэх, сэнэхъатэу кыхахыщтэм тегупшишсээ.

Кіэлэцыкъулхэм сид фэдэ сэхэхьат кыхахыщтми, искуствэр шүлкэ къятахышт, цыфышу зэрэхъуцхэм тицыхээ тельэу зичээзу къэгъэльэгъонхэм тяжэ.

ЕМТЫИЛН Нурбий.

**Зэхэзышагъэр
ыкIи къыдээз-
гъэкIырэр:**

Адыгэ Республиком лъэпкI ИофхэмкIэ, ІкIыб къэралхэм ашы-
псэурэ тильэпкIэгъухэм адыярээ зэхы-
ныгъэхэмкIэ ыкIи
къэбар жууцэм
иамалхэмкIэ и Комитет
Адрессыр:
ур. Крестьянскэр, 236

**Редакциөн зыд-
шиIэр:**
385000,
къ. Мыеекъуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,

Редакциөн авторхэм къайхырэр А4-кIэ заджэхэр тхъапхэу зипчагъэкIэ 5-м
емыххэрэр архы. Са-
тырхэм азыфагу 1,5-рэ
дэлтээ, шрифтыр
12-м нахь цыкIуэнэ
щытэп. Мы шапхъэ-
хэм адимыштэрэ тхъгъэхэр редакциөн
зэхгъэкIожых.

E-mail: adyvoice@mail.ru

Зышаушыхъятыгъэр:
Урысы Федерациөн
хэутийн ИофхэмкIэ, тел-
радиокъэтын-
хэмкIэ ыкIи зэлъы-
ІысыкIэ амалхэмкIэ
и Министерствэ
и Темир-Кавказ
Чылз гъэоры-
шыапI, зэраушыхъятыгъэ
номерыр
ПИ №ТУ23-00916

Зышыхаутырэр
ОАО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
къ. Мыеекъуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

**ЗэкIэмкIи
пчъагъэр**
4876
Индексхэр
П 4326
П 3816
Зак. 972

Хэутийн узчи-
кIэтхэнэу щыт уахтэр
Сыххатыр
18.00
Зышыхаутыр
уахтэр
Сыххатыр
18.00

Редактор
шхъяIэр
Дэрбэ Т. И.

Редактор шхъяIэм
игуадзэр
МэшлIэкъо
С. А.

ПишэдэкIыж
зыхырэр секретарыр
Тхъаркъохъ
А. Н.